

Η ΕΛΛΑΔΑ ΧΑΝΕΙ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (Μάιος 2008)

Συγγραφέας: ΣΠΥΡΟΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ

Οι κλιματικές αλλαγές αποτελούν το σημαντικότερο περιβαλλοντικό ζήτημα και οι αποφάσεις που θα ληφθούν θα πρέπει να κινούνται στην κατεύθυνση επίλυσης του. Με ποιο τρόπο η Ελλάδα θα μπορέσει να κάνει το άλμα που χρειάζεται στην τεχνολογία, στην πολιτική και στην κοινωνία για να πιάσει τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2020 για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας; Ποιες δράσεις προτείνετε για καλύτερα αποτελέσματα στο μέλλον;

Μαζί με τους πολέμους και το ζήτημα της εκρηκτικής πληθυσμιακής αύξησης, οι κλιματικές αλλαγές είναι ίσως η μεγαλύτερη πρόκληση που έχει γνωρίσει η ανθρωπότητα στη σύγχρονη ιστορία της. Πρόκειται για μια μεταβολή που επηρεάζει με ποικίλους τρόπους ολόκληρο τον πλανήτη και τα αποτελέσματά της δεν μπορούν να προβλεφθούν με ακρίβεια από τα σημερινά μαθηματικά μοντέλα.

Για παράδειγμα, κανείς δεν μπορεί να πει πόση θα είναι η αύξηση της θερμοκρασίας, λόγω του φαινομένου του θερμοκηπίου σε κάθε περιοχή του κόσμου, παρ' όλο που γνωρίζουμε ότι, σε συνάρτηση με το πόσο αποτελεσματικά θα μπορέσουμε να περιορίσουμε την αύξηση των εκπομπών, κάποιες περιοχές θα αντιμετωπίσουν μεγαλύτερες αυξήσεις θερμοκρασίας από άλλες.

Το ίδιο ισχύει και για την πρόβλεψη των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων από τις αλλαγές αυτές:

Τι θα σήμαινε μια αύξηση, ας πούμε 2 με 3 βαθμών θερμοκρασία για την δυνατότητα παραγωγής γεωργικών προϊόντων;

Θα μπορούμε να καλλιεργούμε τα ίδια προϊόντα με τις ίδιες μεθόδους; Τι θα γίνει με τους υδάτινους πόρους;

Θα υπάρξουν παρατεταμένες περίοδοι ξηρασίας, η έντονα καιρικά φαινόμενα και πλημμύρες ή και τα δυο;

Τι σημαίνει μια τέτοια αύξηση της μέσης θερμοκρασίας για τον τουρισμό στην Ελλάδα. Με συνθήκες καύσωνα που ξεπερνάει τους 45 βαθμούς η χώρα μας θα συνεχίσει να είναι ένας ιδανικός τουριστικός προορισμός;

Αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, τα ερωτήματα που εγείρονται είναι πολλά και μεγάλα.

Τι επιπτώσεις θα μπορούσε να έχει η αναγκαστική μετακίνηση δεκάδων εκατομμυρίων από μια περιοχή σε μια άλλη, λόγω της αύξησης της στάθμης της θάλασσας, για παράδειγμα στο Μπανγκλαντές, ή λόγω της ερημοποίησης μεγάλων εκτάσεων στην Αφρική;

Πόσο μεγάλος κίνδυνος υπάρχει να ξεσπάσουν γενικευμένες εχθροπραξίες για τη διεκδίκηση υδάτινων αποθεμάτων, εφόσον υπάρξουν έντονα φαινόμενα ξηρασίας;

Σε τι αλλαγές θα οδηγηθεί η παγκόσμια παραγωγή και το διεθνές εμπόριο τροφίμων, ποιοι θα είναι οι ωφελημένοι και ποιοι οι χαμένοι από αυτές τις αλλαγές;

Η παγκόσμια συζήτηση έχει επικεντρωθεί σε δυο κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων. Από τη μια πλευρά εξετάζει τις δυνατότητες αντιμετώπισης του ίδιου του φαινομένου του θερμοκηπίου (mitigation), με περιορισμό των εκπομπών, μεθόδους συλλογής και αποθήκευσης του διοξειδίου του άνθρακα κ.λπ., και από την άλλη πλευρά, την έγκαιρη προσαρμογή (adaptation) ιδιαίτερα των πιο αδυνατών, αναπτυσσόμενων χωρών, στις επερχόμενες μεταβολές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ηγετικό ρόλο στην προσπάθεια αυτή. Στη Διάσκεψη του Μπαλί πριν από 6 περίπου μήνες, οι έντονες πιέσεις από την Ευρώπη και τον Έλληνα Επίτροπο για το περιβάλλον, μαζί με τη γενική κατακραυγή από χώρες και μη κυβερνητικές οργανώσεις, ανάγκασαν τις Ηνωμένες Πολιτείες να υιοθετήσουν μια πιο διαλλακτική στάση, στους στόχους που προσπαθούσε να θέσει η διάσκεψη.

Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εκπονήσει το περίφημο πρόγραμμα 20-20-20, που προβλέπει μείωση των εκπομπών κατά 20%, αύξηση των ανανεώσιμων

πηγών ενέργειας κατά 20% και βελτίωση της αποδοτικότητας στη χρήση ενέργειας κατά 20%, μέχρι το 2020. Το πρόγραμμα αυτό συνοδεύεται από σειρά οδηγιών και κανονισμών για την υποστήριξη αυτών των στόχων. Καταλαβαίνει κάποιος, μετά από τη σύντομη ανάλυση των προβλημάτων που φέρνουν οι κλιματικές αλλαγές, πόσο μεγάλη σημασία έχει, όλες οι χώρες του κόσμου, και ιδιαίτερα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να συμμετάσχουν στην επίτευξη των στόχων αυτών, υιοθετώντας ακόμα πιο φιλόδοξα προγράμματα -κάτι που πολλές χώρες έχουν ήδη κάνει.

Υπάρχει όμως και μια ακόμη παράμετρος: οι στόχοι αυτοί περιγράφουν ραγδαίες αλλαγές στους ενεργειακούς χάρτες, τις ενεργειακές πολιτικές, τη βιομηχανία, την έρευνα και την τεχνολογία. Οι χώρες που υιοθετούν φιλόδοξα προγράμματα δεν το κάνουν μόνο γιατί νοιάζονται για το καλό του κόσμου, αλλά προγραμματίζοντας έγκαιρα τη στροφή τους σε νέες τεχνολογίες, σημαντικό μέρος των οποίων είναι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η ενεργειακή αποδοτικότητα κτηρίων και συσκευών, ουσιαστικά φροντίζουν, ώστε να βρεθούν στην πρωτοπορία της παγκόσμιας ενεργειακής κοινότητας, και να φτιάξουν τεχνογνωσία και τεχνολογία που θα εξάγουν σε όλο τον κόσμο. Τα οφέλη σε ανάπτυξη, επιχειρηματικές ευκαιρίες και απασχόληση είναι προφανή για τις χώρες αυτές.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα εμφανίζεται δυστυχώς ως ουραγός στην προσπάθεια αυτή. Μόλις πριν από λίγες μέρες, συζητήθηκε στη Βουλή νομοσχέδιο της κυβέρνησης για την ενεργειακή απόδοση των κτηρίων, από το οποίο εξαιρούνται -κατά παρέκκλιση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας- όλα τα υπάρχοντα κτίρια με επιφάνεια κάτω των 1.000 τ.μ. Με τέτοιου είδους προσεγγίσεις, όπου η Ελλάδα αντί να υιοθετεί φιλόδοξους και οραματικούς στόχους φροντίζει να κατεβάζει τον πήχυ, είναι προφανές ότι το τρένο της νέας βιομηχανικής και ενεργειακής επανάστασης που συμβαίνει ήδη, είναι κιόλας χαμένο για την Ελλάδα. Αντίστοιχα, η ανάπτυξη των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην Ελλάδα -που είναι μαζί με τη Χαβάη- η πιο ευνοημένη χώρα στον κόσμο σε αιολικό και ηλιακό δυναμικό, θα έπρεπε να αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του ενεργειακού της σχεδιασμού. Δυστυχώς, ούτε αυτό συμβαίνει, και είναι γνωστή η προσήλωση της ΔΕΗ σε ένα σχεδιασμό που συνέχιζε να βασίζεται σε ορυκτά καύσιμα -μετά από έντονες πιέσεις από όλη την Ελληνική κοινωνία ο Πρόεδρος της ΔΕΗ, μόλις την προηγούμενη εβδομάδα αναγκάστηκε να υποχωρήσει στα σχέδια για μονάδες λιθάνθρακα.

Για να επιτευχθούν όμως αυτοί οι στόχοι, χρειάζεται προσέγγιση με όραμα και μακροχρόνιο σχεδιασμό, ξεκάθαρο και λειτουργικό θεσμικό και ρυθμιστικό πλαίσιο, που θα κάνει εφικτή και εύκολη της εγκατάσταση των ΑΠΕ από επιχειρήσεις και ιδιώτες, καθώς και οικονομικά και φορολογικά κίνητρα, που θα ενθαρρύνουν τους επενδυτές με σκοπό την πραγματική ανάπτυξη του τομέα και δεν θα θεωρηθούν ευκαιρίες για γρήγορο πλουτισμό, όπως έγινε στη χώρα μας. Τα ζητήματα του έγκαιρου σχεδιασμού για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και του οραματικού ενεργειακού σχεδιασμού, με προώθηση των ΑΠΕ και σημαντική βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας, είναι στρατηγικής σημασίας για το μέλλον της Ελλάδας. Είναι κρίμα, για λόγους πολιτικής ατολμίας, να χαθεί η ευκαιρία αυτή.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο ένθετο «Περιβάλλον-Κλιματικές αλλαγές-Ενέργεια» της Εφημερίδας «ΗΜΕΡΗΣΙΑ», Μάιος 2008, σ. 4.